

VACSORA JOBB CSALÁDNÁL

(*Tanmese egy hosszabb és egy rövidebb részben.*)

A hosszú asztal megközelíthetetlennek látszott, mint egy ószövet-ségi oltár. Az ezüst, damaszt és kristály hideg ragyogása öltöztette fénybe, a nemes, csontsárga porcellánokon alaktalan fényfoltok vibráltak, mint egy szertartás tüzei, s középen karcsú üvegvezében kibomlott borzas csodalként vöröslött egy bordó krizantémum.

Csipkefüggönyök takarják a hatalmas, felül félköríves ablakokat, a falakon aranyozott keretekben csendéletek vöröshúsú dinnyékkal, fácánokkal és szőlőfürtökkel, egy őszi táj, egy arckép, süppedő szőnyeg a villogó parketten, hasas, csempézett kályha, faragott csillár és faragott, nehéz, szinte mozdíthatatlan tölgyfabútorok töltik be a szobát.

Virághné egy karosszékben ül a kandalló közelében. Előredül, rágörnyed ezüstfejű, fekete botjára, nézi az asztalt, a szobát, de úgy nézi, mint aki látja is, nem is. Jobbkeze hátramaradt a szék karfáján, mintha egy furcsa tornagyakorlatot végezne, hegyesedik föl mellette a könyöke. Csak az ujjai mozognak, dobognak a karfán. Ettől-e, vagy mástól, a szoba tömegek, súlyok, értékek ellenére bizonytalansággal, vagy valamiféle nyugtalansággal van tele. Mintha a bútorok, a csillár, a damaszt nem lennének valódiak, vagy mintha ez a nyugalmat szinlelő szoba egy hajó belsejében lenne, amelyikről nem tudni hol fog kikötni.

Pedig itt minden valódi. A kristályok, a képek, a diófából faragott „önémet” ebédlő, a csipkék; minden. Táblabíró dédapák, alispánné nagyanyák hagyták Virághnéra. Idő és finom szivarok füstje sárgította a függönyöket, kis kopások a székek huzatán, a szőnyeg mintáiban, néhány alig észrevehető csorbulás a kristálykészlet darabjain, csak ennyi érzékelteti az elmúlt évek nyomát. Igen, valami elmúlt.

Virághné ujjaival gondok doboltatnak; a hús egymaga huszonkilenc hetven, aztán a többi, jaj, mennyibe kerül ez a vacsora! Csak legalább értelme legyen, akkor megéri. Jó lenne túl lenni az egészen!... A Nagymamának sem kellene ilyen makacsnak lennie... A terítés rendben, lassan megtanulja a dolgokat ez a lány, a menü... hej, valamikor nem ilyen vacsorákat adott az ember, dehát!... Meg kell kérdeni a Julistól, hogyan áll a sült. Nehogy ez a trampli túlkorán kisüssse, aztán száradhat, mit tudom én meddig! Lehet, hogy Aurél vonata késik.

Mindíg magánál hord egy kis ezüstcsengőt, amióta a reumája megnyomorította. Megrázza.

— Hívni tetszett?

— Hívtam fiam. Na, mit vág olyan kétségbeesett arcot? Csak azt akarom megkérdezni, mi van a sülttel? Nem tette be a rernibe túlságosan korán? Lehet, hogy késik a vonat és várni kell az urakra. Mindjárt háromnegyed nyolc, lassan megjön a többi vendég is. Szóval vigyázzon fiam, nehogy kiszáradjon a hús!... Mit néz olyan borjómódra?! Mondom, hogy nincsen semmi baj, ha akarja meg is dícsérem, ahogy felterített, minden elismerést megérdemel. Most menjen szépen a konyhába és vigyázzon a húsrá, mert odaég... Naa, mit vár?

Juliska mozdul, de maradna is, látszik rajta.

— No, mi lesz? Ne bámuljon és ne vágjon olyan savanyú képet a világnak. Mit szólnak a vendégek?

— Bánom is én! — hüppөн ki Julisból a sírás.

— Mit mondott? Ilyent meg ne halljak az én házamban! Nekem ezt még egy cselédem sem mondta. Menjen és mondja el nyugodtan a szak-szervezetükben vagy mijükben, hogy feleselt és megszidtam. Ott még nem tartunk, hogy nekem egy cseléd feleseljen, érti?... Miért bőg?

Juliska bizony nem tud felelni, annyira rázza már a sírás.

Virághné nem mai asszony. Csak nézi a rázkódó, szemetakart lányt, aztán iszonyodva kérdi: csak nem? Julis, csak nem?

Bólint a lány és Virághné visszarogy a székbe, ahonnan kirángatta az előbbi mérge. Juliska nyaka eltört liliomszár, az asszonya vörösödik, fuldoklik a dühtől. De megjön a hangja. — Ezért lógatta hát szép mákvirág napok óta a fejit? Ezért! Hát vegye tudomásul, hogy az én házamtól eltakarodik! Azonnal, érti? Azonnal!... — Aztán nyomban eszébe jut, hogy nem lehet, mi lesz a vacsorával, ki szolgál fel, itt lesz Stanci is, micsoda boldogan pletykálná tele a várost a hírel. Ilyen hirtelen kirúgást nem lehet megmagyarázni. Micsoda szégyen! Nem, ezt nem éri meg a Stanci! És éppen most! Megáll az ember eszel! Viszont vigyázni kell a lánnyal, mert reggelig itt kell tartani. Legalább addig, amíg a vacsora végetér. — Eltakarodjon a szemem elől maga... maga perszóna! Szégyelje magát. Ez még nem fordult elő az én házamban. Reggelig maradhat, nem dobom ki éjszakának idejére, de reggel eltakarodik. Ilyen előfordulhat nálam!? Megáll az ember eszel!... Dehát mondja szerencsétlen, hogy tehette? És ki az a... bitang, akivel...

Az előszobacsengő influenzás berregéssel vágta el a kérdést.

— Na itt van, érkeznek a vendégek és maga itt áll vörös képpel, bőgve. Tünjön a konyhába és szedje rendbe magát. Jésszusom, a hús is odaég! Siessen! És a vendégek semmit észre ne vegyenek!

Maga sántikált ajtót nyitni. Csókkal üdvözli Stancit, második unokatestvérét, lesegíti kabátját az előszobában. Stanci nem tudja mire vélni a nagy szívelyességet, régen gyilkolják egymást. Ahogy csak rokonok tudják, úgy utálkoznak ők kölcsönösen.

— Drága szívem, — cuppogja vissza az aggszűz, — eljöttem kicsit előbb, gondoltam segíték valamit. Te egy mártír vagy drágám, én mondom, te egy mártír vagy. Ezekkel a lábakkal ilyen vállalkozás! De a gondolat elragadó! Elragadó angyalkám, családi vacsorát adni a mai időkben! És hogy Aurélt is meghívtad Pestről? Képzelem, mennyire örül a drága nagymami, hogy ilyen gyönyörű születésnapot készítesz neki! Hogy van a mi büszkeségünk kilencvenedik születésnapján?

A büszkeség a maga kilencvenhét kilójával kilép szobája ajtaján. Stanci feléje libben boldogan, hogy alázatos kézcsokkal köszöntse, de félúton elbátortalanodva megáll. Pattog az öregasszony.

— Na, micsoda ricsaj van itt? Az én időmben több tisztelettel és figyelemmel készültünk nagyanyánk születésnapjára. De ebben a házban!... Mi az, te vagy az, Stanci? Gyere csak be hozzám, úgyis beszélni akartam veled.

Virághné majd megpukkad mérgében, Stanci meg hízik és boldogan lejt be a mama után. — Tetszik tudni, én mindíg mondtam...

— Mondtad ám a... ahh, majd mit nem szólok! — De szeretne szólni ilyesmit, nagyon szeretne. Hogyne, költségbe veri magát, hogy ez az este jól sikerüljön, évek óta kínlódik az öregasszonnyal, mennyit izgult, alkalmazkodott, azért a nyavalyás örökségért! És akkor jön ez a Stanci, ez a vészbagoly, sápítózik, hogy fölveri a házat, s a végén

még ő a hibás!... Micsoda sunyi, mézes vigyorral sietett be mindjárt udvarolni... Nna! Azért mégsem fogja őket kitérni az örökségből!

Ezen azonban most nincs mit gondolkodni — huhoghatsz, csak ez a mai este úgy süljön el, ahogy kell — gyerekünk a konyhának utána nézni! Ó, hogy milyen szerencsétlen is az ember, ennek a szukának is pont most kellett!

Toporász, kopog a konyha felé, de nem jut el az ajtóig, mert ismét csengő berreg odakint. — Ennyit járni, ennyit járni, — az a lány is most...

Szinte megijed, kicsit babonás, — ennyi váratlan dolog ma este.

— Azt írtad Mártának, hogy csak a jövő héten tudsz hazajönni — fogadja a vejét. Ideges is, meg nagyon nem szereti, amit a lányával csinál újabban.

— Igen, de váratlan elintéznivalóm akadt a városban, csak hazajövök, nem? — Jablonkay Csaba százados, akit bizony kirúgtak a honvédségtől és azóta (szövetkezeti ügyvezetőködésből él, szintén nem a legszívélyesebben közli ezt az anyósával.

Az arca sötét, mint egy vesztőhely hajnalban, dehát Virághné megszokta már az utolsó éveken és különben is ideges. — Miket pletykálhat össze odabent Stanci, még megvadítja a Nagymamát, pont ma, és a Julis is... — Márta odabent van a szobájukban, eredj csak be hozzá.

— Előbb megmosdanék. — Fogja kezében a hátizsákját és eltűnik a fürdőszoba felé. Virághné mégsem jut el a konyhába, mert nagy lendülettel löki be az ajtót Levente fia. Ő a kedvenc. Huszonkétéves, a nyakkendője gombja mogorónyi. Különb. harmadéves jogász. Most meglehetősen részeg. Mögötte nővére, Éva.

— Mondhatom szép gyerekeim vagytok! Mindjárt nyolc óra és most jöttök meg. Én megszakadhatok a munkában, a lányom zsurra ment. Úgy kell a bolond fejeknek! Az nem jutna eszedbe, hogy segíts.

— De mama, hát te küldesz mindíg. Ha elmegeyek az is baj?

— Én küldelek, persze, hogy én küldelek. De ilyen alkalommal elvárhatnám, hogy...

— Mit bánom én az ilyen alkalmat — rántja félre magát Éva — kicsit hiszti, — füttyülök az egész örökségre! És únom ezt az egész rothadt világot.

— Unod, úgye, de azért férjhez akarsz menni.

— Jajj, dehogy akarok.

— Hát mit akarsz? Különb. nincs időm most vitatkozni veled. Jó lesz, ha rendbehozod magad. De te is, Levente. Megint részeg vagy, édes fiam. Hát máma sem vigyázol magadra? Máma!!

Az úrfi némi csuklásokkal annyit közöl az anyjával, hogy a Nagymama értékpapírjairól pontosan az a véleménye, mint Évának, elindul a szobája felé, aztán meggondolja magát, visszamegy az anyjához, kezecskéket neki.

— Ne haragudj, mama, de tudod, olyan tuti hangulat alakult ki a Joenál... Úgye, tiszteletreméltó nővérem?

— Csak dühösíts, elegem van a barátaid zsúrjaiból! Olyanok vagytok, mint a... — De nem mondja meg, hogy milyenek, mert nyeldekelve, sírósan elrohan a szobájuk felé.

— Ne zavartasd magad, mama — csuklik Levente — ez mindíg ilyen egy idő óta. Neki nem megfelelők a barátaim. Hihi... Ászongya „üresék” vagyunk, hát nem mi? Én például úgy érzem, elég kellemes mértékben tele vagyok jelen pillanatban.

— Éppen eléggé! Eredj, mosdózz meg, öltözz át a vacsorához. Mindjárt megérkeznek apádék az állomásról. Menni, egy-kettő, te csibész.

— Ha gondolod, mama, hogy segíthetek. Megjegyzem — szól vissza az ajtóból — lehet, hogy nem is olyan buta dolgok azok az értékpapírok... De, ha sikerül, főlemed a zsebpénzemet?

— Föl-föl, te... szélhámos.

Virághnének Levente a gvöngéje. Sohasem tudja megbocsátani magának, hogy hozzáment Virágh Antal jelenlegi adóügyi főtanácsoshoz, — annakidején „nagy reményekre jogosító” ifjú c. tanácsoshoz. Egy kocsárdi Kocsárdy lány! Dehát Istenem, a papa és az őt megelőző Papák (nagy-, déd-, ük-, stb.) a címeren kívül nem sokmindent hagytak a családra, megfelelő kérő nem akadt, férjhez kellett mennie Tónihoz. Egészen fiatalon c. tanácsos volt, „kivételes adminisztratív tehetség” így minősítették, lehetett volna sokkal nagyobb úr, mint egy vidéki városban főtanácsos. Dehát!... Azaz talán lett volna kérő, hiszen a Nagymamának nagyértékű külföldi értékpapírai voltak, csak a Nagymama!... Ma már kilencven éves és mégis hogy ragaszkodik azokhoz a nyavalyás papírokhoz, nemhogy akkor rátestálta volna!... Virágh eredetileg csak Virág volt, de aztán idővel Virágh lett belőle, ahogy szokott lenni. Vízont termékeny ember is volt, s Virághné született kocsárdi Kocsárdy Idának idővel született két lánya és a fiú. A lányai nem túlságosan érdekelték, de a fiút mindig kényeztette. Ez valódi Kocsárdy-vér, — szokta mondani. És várta tőle, hogy majd jóváteszi az ő „bűnét”. Kényeztette a fiút, kedvezett neki, sikerült alaposan el is rontani. Alaktalan vágvai voltak vele kapcsolatban, megformálatlan álmok, hogy mi lesz majd Leventéből!?... Egyelőre jogászkodott, úrifiú volt, ivott, zsúrozott és félesztendeje elvből csak valódi amerikai eredetű rítómintás nyakkendőt hordott.

Virágh Antal adóügyi főtanácsos mindezek közben széles ölelésekkel üdvözölte a pesti rokont az állomáson, Kocsárdy Aurélt (szintén előnévvel). Az Adótiszt — csak így nevezhető, mert olyan jellegtelen ember, mintha neve sem volna — aki szintén Virághal várta Kocsárdyt, tiszteletteljesen kezefogott előkelő, minisztériumi rokonával, taxiba ültek. Kocsárdy újtjáról beszélgettek ketten, az Adótiszt tisztelettudóan hallgatott, csak néha szólalt meg ilyenformán: ne beszélj! Az autót Virágh fizette egy elegáns börtárcából.

— Aurél! — borult Kocsárdy nyakába Virághné. — Micsoda ember! Úgy kell lekönyörögni Budapestről. Persze a szegény vidéki rokonokat elfelejtik az ilyen minisztériumi urak.

— Szegény rokonokat, Iduka? — Az Idukát olvadozva, boldogan rebegi az Adótiszt, szinte csámcsogva a boldog alázatban. — Szegény rokon egy adóügyi főtanácsos?! És örömeben kezeit dörzsölte, hogy kifejezhette hódolatát távoli rokona és hivatali főnöke: Virágh Antal előtt.

Virághék szemrehányóan néznek rá, nem szabad rontani most Aurél hangulatát. Minden tőle függ. Lesegítik a kabátját, fotelbe ültetik.

— Cigarettdát? Egy kis töpörtyüs pogácsát, mellé jó kis papramorgót vacsora előtt? Hogyne, muszáj ezt megköstölnod, öregem, külön a számodra szereztem be ezt a szívvidámítót. Kedves egészségedre, szervusz, istenhozott, proszít, — isznak. — Tessék, csak kvaterkázatok, urak, én utánanézek a vacsorának — szíveskedik Virághné. — Mindjárt kezdjük, már megérkezett, akit vártunk — ajándékoz még egy fölösleges mosolyt Kocsárdynak, aki gálánsan meghajol. — Ti addig csak beszélgessetek Tóni. Itt van már Stanci is. Bent van a Nagymamánál.

Virágh megérti.

— No, koccintsunk, tegyük rá mégegyszer... Iigy, ni. Most pedig szeretnék nektek valamit mondani.

— Halljuk, halljuk.

— Hát kérek, Aurélkám, a hozzád intézett levelemben említettem volt, hogy életbevágó ügyben azonnali segítségre van szükségem.

— Anyagi ügy?

— Aaaz... illetve...

— Kérlekszépen... én most pillanatnyilag nem vagyok abban a helyzetben...

— Ne érts félre, kérek.

— Persze hogy ne, — kottyant közbe az Adótiszt buzgón, de Virágh egy oldalpillantással elhallgattatja.

— Amiről szó van, közügy. Mindannyiunk érdeke. Anyagi érdeke.

— Érdekel kérlekszépen, hogyne érdekelne.

— Igyünk mégegyet — s már tölt is Virágh, isznak. — Nézzétek, nehéz az ilyesmit... izé... Szóval a Nagymamáról, a mi tiszteljeszeretett, drága Nagymamánkról van szó — éljen, éljen — és az ő értékpapírjairól. (Diplomatikus krákogás.)

— Biztosítalak kedves öregem, nem értünk félre.

— Hát akkor folytatom, de előbb... szervusztok... szóval kimondom kerekén: mi szívesen tartjuk itt házukban a kedves jó Nagymamát, biztosítjuk számára a családi otthon melegét, dehát végeredményben egy háborúsújtotta országban, egy rombadöntött Európában élünk, az embernek anyagi gondjai vannak... Higyjétek el, nem olyan könnyű...

— Elhisszük, sőt tudjuk, kérlekszépen. Folytasd.

— Igen... nem is olyan könnyű egy magunkfajta, máshoz szokott embernek létezni máma... és... nahát, a fene egye meg, kimondom kerekén: a Nagymamának ott vannak a remek svájci és angliai részvényei, miért nem osztja szét közöttünk, mármint a családja tagjai között? Természetesen tirátok éppen úgy gondolok, mint magamra.

Kocsárdy finoman elmosolyodik, az Adótisztból lelkesen tör ki a helyeslő kérdés: úgyvan! Miért nem osztja szét?! És külön boldogság számára, hogy Virágh nem tekint rá rosszalóan.

— És higyjétek el nekem, még fokozottabb mértékben számíthatna drága matrózunk a szeretetünkre, ha ezt a nemes tettet végrehajtaná. Kívánságait is ellessé.

Az Adótiszt arra gondolt, hogy ez talán nem is olyan bizonyos, természetesen ezt óvakodott kimondani.

Kocsárdy elegánsan rágyújtott cizellált öngyújtójával, s csak azután tette föl a kérdést. — Tökéletesen egyetértetek veled, kérlekszépen, de nem látom az összefüggést ezen... akció és az én leutazásom sürgősége között.

— Dögölj meg — kívánta magában Virágh. — Nem akarod te kimondani, pedig kapisgálsz már, miről van szó. Hát majd elmondom végig.

— Édesistenem, hát az az összefüggés, hogy a Te személyes segítséged nélkül nem tudjuk rávenni erre az... izé... segítségre Nagyanyankat. A te egyéni...

— Ahá! — bökte közbe Kocsárdy, mint aki most kezd sejteni valamit.

— Igen, igen! Te a család legmagasabb polcon lévő tagja vagy, mindnyájunk büszkesége, akire feltekintünk, miniszteriumi főtisztviselő...

— Már nem sokáig. Ezek a mai ...

— Az most nem fontos... azaz... kérlekszépen azt hiszem, minden pillanatban kiléphet a Stanci, akkor pedig hiába minden... Az magának akarja megkaparintani az egész vagyont. Állandóan idejár a Nagymamának udvarolni, hogy kedvező végrendelet — persze egyedül az ő számára kedvező végrendelet-írására inspirálja a nagymamát

— A szemérmetlen vén sárkány — hördült fel az Adótiszt, Kocsárdy azonban diszkrét, de magabiztos mosollyal csak ennyit mond halkán: Mond el tehát röviden, mi az elgondolásod az én szerepemmél kapcsolatban?

— Kedves jó Aurélkám csupán annyi, hogy most mindjárt, ahogy összeült a család, Te fölemelkedsz, kivágsz egy tőled megszokott ragyogó tósztot. Ez föltétlenül ragyogó hangulatba fogja hozni a nagymamát, s te mint öreg diplomata majd módját ejted az est folyamán, hogy finoman, óvatosan előadd mindnyájunk közös kívánságát. Ez az egyetlen mód és alkalom... A mama szereti a borocskát, majd igyekezzünk, hogy bevegye a magáét és...

— Ne is fáraszd magadat a további folytatással. Világosan áll előttem már az egész ügy a maga perspektívájával és nehézségeivel. Dehát, istenkém, a Kocsárdyak nem szoktak egy kis nehézségtől megijedni! Hehe...

— Úgyvan, kérlek, hehe... és a Virághok sem — kontráz örömmel Virágh, megtörli a szabadelőadásba beleizzadt homlokát. — proszít a kiskésit, nahát!... Aztán tudod kérlek, nem ártana úgy beszélgetés közben elpötytyened, hogy hát édesistenem ebben a korban váratlanul... érheti az embert... izé... hát baleset... és...

— Bízátok csak ide, kérlek titeket szeretettel. (Adótiszt: odabízzuk, odabízzuk!) Végeredményben az elv, amelynek ezennel szolgálatába szegődtem, szükséges és hasznos elv. És ami a fő: erkölcsös elv! Mert mi a helyzet? Adva van egy kilencvenéves öregassz... akarom mondani a mi drága nagyanyánk az ő nagyértékű kötvényeivel és kilencven évével. Mit kezd ő már azzal? Egyetlen eljárás helyes és erkölcsös, ha szétossza közöttünk. Aki már elvégezte a magáét itt a földi téreken, adja át a helyét a fiataloknak, azaz helyesebben, adjon lehetőséget nekünk, a fiataloknak. Helyet a fiatalságnak!

— Hát én bízom is rendületlen a te képességeidben Aurélkám, csak azért arra kérlek, nagyon ügyes légy. Vigyázz, az ügy amit kezdedben tartasz, közügy!

— Légy nyugodt. A közügyek intézéséhez én értek! Én még régivágású minisztériumi tisztviselő vagyok. Proszít!

*

A többi már nem nagyon érdekes. Az érdekes csupán az volt, hogy ezek emberek és ezek még élnek, itt élnek a világban. És így élnek!

Ami ezután történt, annak az eddigiek miatt és az eddigiekből kellett következnie.

Aldomást ittak tervükre a dicső férfiak, aztán bokaösszeverések, ölelések, csókok között összeröfönt az egész család, s asztalhoz ültek. Kocsárdi Kocsárdy Aurél még a leves előtt fölállt kezében pohárral. Ebben a pillanatban a Nagymama lefordult a székről. Rémület és titkolt örömök. De nem halt meg az öregasszony. Rosszullét, orvost! Telefon. A háziorvos vidékre utazott. A szomszéd orvost kell áthivatni. — Egy kommunistát az én házamba? — háborodik fel Virághné. Éva mégis átrohan érte. Az orvos jön, megvizsgálja az ájultat, kijelenti, hogy ragálygyanus, reggelig, a jellemző tünetek lappangási idejéig senkisé

hagyhatja el a házat. Rémület és tiltakozás. Az orvos telefonon rendőrt kér a kapu elé. Fölháborodás. A veszélyes beteg mellé senki sem mer ápolóul szegődni az orvos segítségére. Éva szégyenli magát családja miatt az idegen ember előtt, vállalja. Stanci néni sorozatosan ájuldozik abbeli félelmében, hogy esetleg máris megkapta a bajt, s közben arról sopánkodik, hogy semmit sem ér e siralomvölgyi élet. A többiek is félnek, de közben piszkos kis reménykedések... hátha meghal az öreg, s ezzel az egész értékpapír-ügy megoldódik. Nagynehezen kimondja közös vágyukat az egyik, hogy... hát azért... talán lehetne vacsorázni. És nyugodtan, jóévtávgyal vacsoráznak, s közben siránkoznak „szegény, drága Nagymama” fölött. Teleeszik magukat, a gazda aludni küldi az asszonyokat. Jablonkay Csaba közli feleségével, a sorvadó, beteges, misztikus Mártával, hogy a család elcsendesése után bekopog a nők szobájába, jöjjön ki, nagyon fontos mondanivalója lesz negyszem között. A hölgyek távozása után, egész természetességgel elborocskázna az urak, ferbliparti is alakul. Javul a hangulat, amikor Éva a röfögésre, zajra kijön a beteg szobájából, alaposan megmondja véleményét az uraknak. Nevet rajta az apja, biztatja, ne félj, lesz már hozományod, férjhez tudsz menni, s tovább kvaterkázna. Azzal tud rá hatni csak Éva, hogy Stanci fölébred, meglátja a díszes társaságot, s elmondja majd a városban, halálos beteg és részeg kártyaparti! — Valóban, mit szólnak a városban?! — ijed meg Virágh, s lenyugszik az urak társasága is. Levente úrfi az asztalon alszik részegen. Béke, nyugalom, csak a beteg mellett virraszt az orvos és Éva. Hosszú az éjjel, beszélgetnek. A lány fölkavart gyomra kiönti magából reménytelen élete összegyűlt undorait. Jablonkay százados úr közben kizörgeti feleségét. Búcsúzik, mert mennie kell. Nem bírja tovább „ezt” az életet. Parasztokkal „tárgyaljon, kulizzon”. Nem a szövetkezeti élet számára született. „Itt” úgyszincs semmi lehetőség, elmegy nyugatra. Nem bírja tovább. Az évek óta beteg Márta arcába köpi üres, aljas rátartiságát, azt, hogy mennyire semmi volt az esküvő szava, az úri, tisztí szói! El-átkozza, s búcsú nélkül menekül vissza szobájába. Csaba úr hátizsákjával a kamrába megy. A kamraablak a ház hátsó frontjára nyílik. Éva és az orvos megnyugszanak, a beteg jobban van, alszik. Kijönnek egy cigarettát elszívni. A cselédszobából sírást hallanak. Bemenvén ott találják a zokogó öngyilkosságra készülő lányt. És megtudják, hogy Levente úrfitól gyereke lenne, s Virágh papa is hányszor szerette volna. Jablonkay a kamraablakon sürgősen távozni akar. Az orvos a zajt meghallja, Jablonkayt leüti, mert nem engedheti, hogy az esetleges ragály veszélyét kivigye a házból. A ricsajra riadalom, összeszalad a család, mindenki fölháborodott az orvos „minősíthetetlen” eljárása miatt, elvégre egy úriembert!... De kiderül, hogy az úriember a szövetkezet elsőkasztott kétszázézerjével akart nyugatra szökni, kiderül, hogy a cselédlány gyerekének ki az apja és a tanácsos úr is kiderül. És az is kiderül, hogy az orvos nem engedi a régi bevált szokás szerint néhány száz forinttal s egy injekcióval meggyilkolni a cselédet s a meg-nemszületett gyermeket. Reggel, ha szabadulnak, viszi dolgozni, ahol csak becsületesen dolgozni kell majd neki. És annakidején szülőotthon várja. Reggelre az is kiderül, hogy a Nagymama nem ragályos beteg.

Évát a család robbanása föl szabadítja, dolgozni indul a reggelbe-lépő orvossal és a cselédlánnyal.

A többi azonban valóban nem volt érdekes. Ezek így éltek és elég volt nekik a veszély lehetősége, elég volt nekik a megsemmisüléshez egy orvosi tévedés.